

Seminari “Art Contemporani a l’Hospital”

4 i 5 d’octubre 2012. Es Baluard Museu d’Art Modern i Contemporani de Palma

Resums de les ponències

“Cartografia de la intervenció artística en hospitals a Espanya”

Manuel Hernández Belver, director del Departament de Didàctica de l’Expressió Plàstica de la Facultat de Belles Arts, Universitat Complutense de Madrid

Es tracta en aquesta ponència el paper de l’art a la imatge de la medicina i els hospitals, que han passat de ser llocs de curació, en els quals predomina el concepte d’espai de salut basat en la tècnica, a un altre on es reivindica un concepte d’espai més humanitzat, que atengui a les necessitats no només físiques dels pacients, sinó també psicològiques, amb una revisió de les experiències o aportacions més significatives.

“L’artista i la malaltia”

Glòria Picazo, directora del Centre d’art la Panera

Al llarg dels dos darrers segles els vincles entre creació i malaltia han donat obres de gran intensitat tant creativa com emocional, com ens recordà amb tant d’encert Susan Sontag. Uns vincles que durant el segle XIX i associats a la tuberculosi donaren com a resultat exemples memorables de poesia romàntica. Però arribats al segle XX molts creadors optaren per denunciar la malaltia i els prejudicis que sobre ella mostrava la societat. I és així, com en el camp de la creació artística els exemples s’han multiplicat, tant per part de dones artistes evidenciant una malaltia com el càncer, com per part de moltíssims creadors que han lluitat contra la pandèmia de la SIDA. Patir, observar, repensar i mostrar obertament la malaltia per part dels creadors és una manera de posar de manifest les deficiències de la nostra cultura i les dificultats que tenim en front dels nostres “problemes de creixement”, com digué Susan Sontag.

“INVIHSIBLE? Projecte de Grup de Suport Terapèutic i de Creació Artística”

Sebastià Mascaró, Àrea d’Educació d’Es Baluard

Sonia Justo, psicòloga d’Alas (Associació de Lluita AntiSida de les Illes Balears)

Carles Gispert, artista

INVIHSIBLE? és un projecte dut a terme per l’Àrea d’Educació d’Es Baluard i Alas (Associació de Lluita Anti-Sida de les Illes Balears) amb la tutorització de l’artista Carles Gispert.

El projecte pretén donar visibilitat, a través del llenguatge artístic contemporani, a la temàtica del VIH i les vivències de pacients que viuen amb aquesta malaltia. Durant el procés s’ha treballat des d’una doble vessant, per una part acompanyar terapèuticament a pacients

seropositius en l'exteriorització d'aquelles vivències invisibilitzades, silenciades, per por a l'estigmatització o al rebuig, i per altre utilitzar l'art contemporani com una via d'expressió i reflexió sobre la malaltia i la seva realitat. Amb la implicació de l'hospital Son Espases al projecte, es pretenia d'una banda una relació distinta d'aquest col·lectiu amb el context hospitalari i d'altra el benefici d'acostar l'art contemporani a la diversitat d'usuaris de l'hospital. Analitzarem el procés, els resultats obtinguts i les dificultats sorgides de la mà de les distintes parts implicades al projecte.

“Eines creatives en l'àmbit hospitalari”

Roser Sanjuan, Servei Educatiu del Centre d'art la Panera
Fuensanta Espluga i Albert Rosinés, participants del projecte “Art contemporani a l'hospital. L'hospital com a espai de reflexió”

Una de les tasques més importants del Centre d'art la Panera, a part de la de donar suport a la creació contemporània, és la de desenvolupar un programa d'activitats que posicioni el centre d'art com un recurs comunitari al servei d'aquells col·lectius més desfavorits o que es troben en situacions crítiques. És en aquest sentit que durant els darrers anys hem col·laborat estretament amb l'Hospital Arnau de Vilanova i amb l'Hospital Santa Maria de Lleida per portar a terme projectes en els quals hi confluïssin diversos usuaris (pacients, equips mèdics, familiars) i l'art contemporani i la creació en general. Amb la col·laboració de diversos artistes hem fet possible que l'art contemporani esdevingui un instrument que faciliti l'intercanvi i la reflexió sobre problemàtiques tant individuals com socials i polítiques. Amb el darrer projecte “Art contemporani a l'hospital”, usuaris de l'Hospital Arnau de Vilanova, tot utilitzant la imatge fotogràfica com a mitjà d'expressió, han aconseguit establir nous ponts de comunicació a través de la xarxa entre l'hospital i la societat.

“Programa «culture à l'hôpital» BBB centre d'art / hôpital Joseph Ducuing, Toulouse (França)”

Cécile Poblon, directora artística del Bbb centre d'art

Des de 2001, el BBB centre d'art i hospital Joseph Ducuing posen en marxa una residència artística dins l'establiment hospitalari. El joc és doble: creació i mediacions. Aquesta és una situació real per al creador seleccionat, i les mediacions associades (que es defineixen en funció del projecte de l'artista) són al cor del programa cultural.

Són situacions de recerca per part de les institucions sobre la natura de les possibles connexions entre artista, obra, públics, socis, contextos, marcant la voluntat d'intercanvi i de compartir entre dos entitats que encara que pertanyen a dues àrees d'activitats diferents comparteixen els mateixos valors humanistes.

A partir de l'exemple dels artistes acollits des de 2001, s'exposaran els objectius i les metodologies de treball dels dos col·laboradors, Le Bbb

centre d'art i l'hospital; assoliments, dificultats, sorpreses... generats pels projectes exposant els punts de vista dels diferents protagonistes (artistes, equips professionals, pacients i famílies).

“L'art i els reptes de la representació del dolor”

Xavier Antich, professor d'estètica i director del Màster en Comunicació i Crítica d'Art de la Universitat de Girona

L'art ha tingut sempre la representació del dolor com un dels seus reptes o, potser, un dels seus límits.

La mort ha estat sempre present al llarg de la història de la representació occidental, però el dolor ha estat com una presència enigmàtica amb la qual l'art s'ha confrontat, des de fa segles. A través de diferents períodes culturals, el dolor ha accedit a la representació minoritzat per les diferents excuses, que intentarem comentar a través de diferents exemples emblemàtics, però tan sols a la modernitat el dolor compareix en estat pur a la representació artística.

Intentarem pensar, també, l'enllaç enigmàtic que vincula la mirada científica, i amb ella la medicina, amb la representació artística.

“Art, trauma i curació”

Francesc Torres, artista visual

En aquesta ponència s'abordarà la relació existent des de temps atàvics entre el que podem identificar com art i la curació del trauma, tan físic com emocional. Es tractarà d'una exposició transcultural i transhistòrica com introducció a uns exemples recents del propi artista Francesc Torres, per acabar amb l'explicació d'un proper projecte inèdit que entra directament en la matèria.